

DONES DEL MÓN RURAL

JORNADA DE DONES AMB INICIATIVA I ICV LLEIDA

El dissabte 17 d'abril, a Balaguer (Lleida), es va celebrar el seminari "Dones del món rural: nous reptes", organitzat per Dones amb Iniciativa i ICV Lleida. Va ser una jornada per a la reflexió sobre la situació social, econòmica, cultural i personal de les dones catalanes que viuen en àmbits rurals, de poblacions petites i sovint disseminades, i de base fonamentalment agrícola i ramadera. A l'acte hi van assistir més de quaranta dones d'arreu de Catalunya.

LA DONA EN EL MÓN RURAL DE CATALUNYA

Francesc Pané
Cap de llista d'ICV-EUiA a Lleida, Pirineu i Aran

Si la igualtat d'oportunitats és per a les dones un objectiu encara a assolir plenament en la societat urbana i industrialitzada, ho és més en la societat rural, on la consciència igualitària ha avançat més lentament per causa de les circumstàncies socials, demogràfiques i culturals.

Per fortuna, la consideració de la dona en la ruralia ha millorat de forma substancial. Dels dies en què ella era la dot, l'assegurança de la nissaga, la persona que mantenia el caliu de la llar i sostenia els ancians, avui ha passat a ser força més autònoma i capaç de decisions personals i econòmiques. Les dones rurals d'avui tenen estudis, generalment similars als dels homes, quan no superiors. Les diferents oportunitats de socialització de les dones de la pagesia i del món rural per extensió han millorat amb la capacitat de mobilitat de la població i amb l'extensió dels serveis públics implantats en les poblacions grans i ens les que són capçalera de comarca. Singularment, l'atenció sanitària preventiva per a la salut de les dones, i la derivada de la gestació i la maternitat, ha augmentat considerablement en la seva prestació.

Tanmateix encara es constaten dèficits importants en la vida quotidiana de les dones rurals. En matèria d'oportunitats per exercir l'emprenedoria, en prevenció i assistència davant casos de maltractament psicològic o físic, en mobilitat... I també en matèria d'autonomia econòmica entre les moltes dones que encara no treballen per compte d'altri o en una activitat autònoma. Això sembla especialment dolorós entre les dones vídues que no han cotitzat durant la seva edat laboral. Les pensions no contributives que perceben són baixes i difícilment poden ser complementades per activitats productives, car el patrimoni de la terra -quan en tenen- no és prou rendible.

A aquests problemes, s'hi suma l'escassetat de serveis públics presents en les poblacions petites, disseminades en el territori. Els serveis educatius en la primera infància només es presten en poblacions més o menys nombroses.

Similarment ocorre amb altres prestacions públiques: l'acompanyament en ocasions de violència o pressió de gènere, les derivades de la discapacitat o de la dependència, les de residència geriàtrica si la dona pren la decisió d'usar-la en la seva vellesa.

La visibilitat de la dona rural és força més escassa que la de la dona urbana. Així mateix, la creixença en les iniciatives culturals o socials en el món rural és més difícil per a tothom i, en conseqüència, també i especialment per a les dones.

Per tot això, s'ha realitzat una bateria de recomanacions a les administracions públiques com: que vetllin en la seva acció política perquè en el món rural la contribució de les dones tingui el màxim camp d'acció, tot adoptant mesures de discriminació positiva en el cas que

es considerés necessari; que la visibilitat de les dones rurals sigui una realitat quotidiana; que atenguin les necessitats de les dones emprenedores; que vetllin per les oportunitats de formació permanent de les dones que viuen en l'àmbit rural, i per a la seva promoció en igualtat de condicions als homes; que promoguin els serveis públics bàsics en els espais de la població rural adreçats a la salut de les dones; que vetllin per la millora de les condicions de la mobilitat de les dones en la geografia del món rural en què viuen; que garanteixin l'accés de les dones rurals a la seva protecció social, especialment en allò que es refereix a les prestacions per jubilació o per viduïtat; que vetllin per la correcta atenció de les dones rurals en la seva ancianitat o quan s'escaiguin situacions de dependència personal; entre d'altres.†

Imatge de la jornada "Dones del món rural: nous reptes", celebrada a Balaguer

ENTREVISTA

ANNA VILASSECA

FUNDACIÓ MÓN RURAL I AUTORA DE L'ESTUDI "NOVES OPORTUNITATS D'OCCUPACIÓ PER A LES DONES RURALS CATALANES"

Entrevista Marta Ribas

Què destacaries de l'informe "Noves oportunitats d'ocupació per a les dones rurals catalanes"?

Doncs a nivell general, s'han adequat els nous jaciments d'ocupació (l'atenció a les persones, l'elaboració i comercialització de productes alimentaris de qualitat, etc.) a les zones rurals catalanes, creuant-hi la variable gènere. A banda, també s'ha acotat la recerca territorialment perquè s'han escollit tres comarques amb ruralitats diferents. S'han posat sobre la taula necessitats socials del territori que es poden cobrir amb ocupació femenina. La proposta realitzada implica un canvi de model econòmic, no tan orientat al creixement sinó a la generació d'ocupació, que pren molt valor en l'actual context econòmic i que promou la dinamització econòmica de les zones rurals catalanes.

El document pretén ser un full de ruta i, per tant, aquesta és una guia d'implementació.

Ens podries explicar quina és la situació de les dones en el món rural?

Penso que existeixen dos tipus de variables que incideixen en la desigualtat entre dones i homes al mercat de treball del món rural català. D'una banda, les que fan referència a la ruralitat: la dispersió de la població, els dèficits en dotació o adequació de les infraestructures de la comunicació i de les noves tecnologies, en la xarxa de transport, en els serveis a les persones i també en les característiques estructurals dels sectors d'activitat, com pot ser l'agrari. A aquests dèficits, cal afegir-hi les variables culturals que defineixen la construcció social de gènere. En els entorns rurals el pes de la història, fomentada per algunes figures jurídiques com per exemple la de l'hereu, incideix en una

invisibilitat que es fa patent sobretot en l'espai públic i en els llocs de decisió, i constitueixen un sostre de vidre que recau altra vegada en les mateixes dones. Per tant, les mesures d'acció positiva han d'anar orientades a resoldre aquestes dues condicions.

Quines són les especificitats de la ruralitat pel que fa a la conciliació, i quin creus que és el camí a seguir?

La conciliació és més complexa al món rural. Aquí del que parlem és que les distàncies s'allarguen en espai i, sobretot, en temps. La singularitat territorial, aquí, pren molta rellevància. S'han de buscar eines que permetin saltar aquestes distàncies; i aquí les noves tecnologies juguen un paper fonamental. Si parlem de conciliació, el món rural hi surt perdent. Fóra bo introduir el concepte de corresponsabilitat entre dones i homes al món rural. I aquest és un àmbit on queda molta feina a fer.

L'actual crisi econòmica ens situa en un escenari de riscos, però també d'oportunitats històriques. Aquestes passen per adequar el model econòmic a les necessitats socials. Com integrem aquesta perspectiva de canvi al món rural?

Crec que en el cas que ens ocupa, l'idoni va en la línia dels nous jaciments d'ocupació: cobrir necessitats socials generant ocupació, i del foment de l'emprenedoria femenina i rural. Aquests són els grans reptes que permetran posar en valor el món rural català. Els entorns rurals, per les seves característiques, permeten una acció territorial acotada, local o comarcal i, per tant, un treball conjunt i congruent entre agents socials, administració i altres agents significatius al territori que permeti cobrir les necessitats d'aquest. Aquesta és la gran oportunitat.†